

Gaziosmanpaşa Üniversitesi

Fen Bilimleri Enstitüsü

Gaziosmanpaşa Bilimsel Araştırma Dergisi

Dergiye Geliş Tarihi: 04.04.2016

Yayına Kabul Tarihi: 09.06.2016

Baş Editör: Bilge Hilal ÇADIRCI

Alan Editörü: İskender PARMAKSIZ

Bazı Odunsu Bitki Türlerinin Kahramanmaraş İl Merkezi Ölçeğinde Etnobotanik Yönleri

Yusuf Ziya KOCABAŞ^{a,1} (kocabasyz@ksu.edu.tr)
Nazan ÇÖMLEKCİOĞLU^b (noktem@ksu.edu.tr)
Ahmet İLÇİM^c (ailcim@mku.edu.tr)

^aKSÜ, Türkoğlu MYO, Tıbbi ve Aromatik Bitkiler Bölümü, Kahramanmaraş

^bKSÜ, Fen Edebiyat Fakültesi, Biyoloji Bölümü, Kahramanmaraş

^cMKÜ, Fen Edebiyat Fakültesi, Biyoloji Bölümü, Hatay

Özet – Bu araştırma 2013-2014 yılları arasında yürütülmüştür. Bu çalışmada, Kahramanmaraş kent merkezinde; geleneksel ahşap sanatı işlerinde ve ahşap malzemeleri üretilen atölyelerde kullanılan odunsu bitki türlerinden 8 familyaya ait 9 cins ve 11 takson belirlenmiştir. Bu bitki türlerinden imal edilen ürünlerin bir kısmı ev işleri (mutfak), çeşitli gıda üretim çalışmaları, kışık erzak (zahire) yapımı, oyuncak, kişisel bakım eşyası ve mobilya amaçlı kullanıldığı tespit edilmiştir. Teşhisi yapılan ve kullanım alanları belirlenen türlerin floristik ve ekolojik özellikleri ile bunlardan imal edilen ürünlerin özellikleri ve kullanım amaçları çalışmada belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler -
Etnobotanik,
Kahramanmaraş,
Odunsu bitkiler

Gaziosmanpaşa Journal of Scientific Research 12 (2016) 60-69

Ethnobotanical Aspects of Some Woody Plant Species in Kahramanmaraş Center Province Scale

Abstract - Investigation was carried out between the years of 2013-2014. In this study, 11 taxa, 9 genera of 8 families of woody plants were determined which were used on the traditional wooden art works and wood materials in the workshop and sells of Kahramanmaraş. It was observed that the use of some product made of those woody plant species as household (kitchen utensil), various food production work, toys, personal care article and furniture. It was also indicated that the purpose of useage, properties of product, floristic and ecological properties of plant species.

Keywords - Ethnobotany,
Kahramanmaraş, Woody
plants

Received: 04.04.2016

Accepted: 09.06.2016

¹Sorumlu Yazar

1.Giriş

İnsanlık tarihi boyunca bitkiler genellikle gıda, ilaç, çeşitli alet ve ekipman yapımı, yakacak, boya maddesi, evcil hayvanlara yem gibi farklı amaçlar için kullanılmıştır. Kullanım amacı ve yöntemi ile ilgili bilgiler kuşaklar arasında aktararak günümüze kadar ulaşmıştır (Baytop, 1999; Tütenocaklı, 2002; Yıldırım, 2004; Koçyiğit, 2005). İnsan ve bitki arasında yüzyıllardır süregelen bağ sonucunda, tüm dünyanın önemini benimsediği ve ciddi inceleme ve araştırmaların yapıldığı etnobotanik bilim dalı ortaya çıkmıştır (Koçyiğit, 2005). Etnobotanik kelimesi köken itibarı ile Etno: insanlar ile ilgili çalışmalar, Botanik: bitki bilimi anlamına gelir. Etnobotanik, daha geniş bir bakış açısıyla kültürel olarak farklılık gösteren insan topluluklarındaki bitki-insan ilişkileri anlamını taşır (Tütenocaklı, 2002; Yıldırım, 2004). Etnobotanik araştırmalar, uzun bir zaman süreci sonucunda ve deneme-yanılma yoluyla elde edilen bilgilerin kuşaklar arasında aktarılmasını ve paha biçilemez bu bilgilerin ışığında bitkilerin bilimsel bakış açısıyla değerlendirilmesini sağlamaktadır. Türkiye'nin sahip olduğu zengin kültürel mirasın bir parçası olan etnobotanik bilgilerin önemli bir kısmını el sanatları işleri oluşturur. El sanatları insanların ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla ortaya çıkan en yaygın bitki kullanım şekillerinden biri olup, toplumun özellikleri ve toplumun yaşadığı doğal ortam hakkında bilgiler de verir. El sanatları toplumun duygularını, sanatsal yeteneklerini ve kültürel özelliklerini yansıtır. Bir kısmı günümüzde yok olan el sanatları turizm amaçlı olarak yeniden canlandırılmaktadır. Özellikle turizm yönüyle değerlendirildiğinde el sanatları üretildiği bölgelerin tanıtımına ve ekonomisine önemli katkılar sağlar. Türkiye'nin sahip olduğu biyolojik zenginliğin önemli bir parçası olan odunsu türler; farklı alanlarda insanlar tarafından kullanılmaktadır. Başta ahşap ve mobilya işleri olmak üzere inşaat sektöründe, yakacak olarak ve kâğıt yapımında odunsu türler tercih edilmektedir. Bu türler genel flora içinde yetiştikleri ortamlarda farklı canlı türleri için barınak olmanın yanı sıra, peyzaj amacıyla da tercih edilirler. Tarihsel süreç içerisinde odunsu türlerin farklı alanlarda ihtiyaca göre kullanılması bölgenin florasına da bağlı olmuştur. Zira insanlar kullandıkları keresteleri yaşadıkları ortamlardan temin etme yoluna gitmişlerdir (Zarifoğlu, 2002). Her şehir ya da yerleşim bölgesindeki ahşap işleri bölgede yetişen bitki türlerine göre şekillenmiştir. Dolayısıyla ağaç işleri ile ilgili el sanatları ağaçların bol yetiştiği ve ormanların yoğun olduğu yörelerde daha fazla yapılmaktadır. El sanatlarının durumunu şekillendiren ana faktörler; iklim, coğrafi yapı, akarsu ve deniz varlığı, bitki örtüsü tarım ve hayvancılıktır. Geçmişten günümüze yok olan el sanatlarının bu durumda kullanılan odunsu türlerin temininde yaşanan sorunlar yer almaktadır. Ağaç oymacılığı önemli el sanatlarından biridir, bu önemini tarihsel süreç içinde ağacın çok geniş bir yelpazede tercih edildiği dönemlerde de daha az ama etkili kullanıldığı günümüzde devam ettirmektedir. Ahşap, kelime olarak Arapça'da ağaç manasına gelen haşeb kelimesinin çoğul halidir. Ahşap, yapısal olarak uygun olması nedeniyle çeşitli malzemelerin oluşturulmasında kullanılmaya uygun ayrıca sanat çalışmalarına elverişli bir malzemedir. Gerek Türk mimarları gerekse zanaatkarlar bu alanda iç ve dış konforun güzel örneklerini vermişlerdir (Zarifoğlu, 2002). Önceleri teknik amaçlar için kullanılmış olan ağacı süsleme sanatı, ağaç oyma sanatını doğurmuştur. Ahşap, mimaride teknik uygulamalar için kullanılmış ve mimari eserin görünen ahşap bölümlerine oyma sütunlar, kapı ve pencere kanatları ile süslü tavanlar yapılmıştır (Kerametli, 1961). Kahramanmaraş zengin biyolojik çeşitliliğe ve vejetasyon tiplerine sahiptir, bunun nedeni Akdeniz ve İran-Turan fitocoğrafik bölgelerinin geçiş kuşağında bulunması ve Anadolu Diyagonali'nin güneyinde iki kola ayrıldığı bölgede yer almasıdır (Davis,1965). Bölgede kırmızımsı-kahverengi Akdeniz toprakları ile kahverengi ve kahverengi-kireçsiz orman toprakları bulunur (Anonim,1973). Akdeniz ikliminin hâkim olduğu bölgede yazları sıcak ve kurak, kışları ılık ve yağmurlu geçer (Akman, 1990). Çalışma alanında başlıca; maki, orman ve step olmak üzere 3 farklı vejetasyon tipi görülmektedir (Varol, 2003). Bu çalışmada,

Kahramanmaraş kent merkezinde; geleneksel ahşap sanatı işlerinde ve ahşap malzemeleri üretip satan atölyelerde kullanılan odunsu bitki türlerinin nasıl işlendiği, kullanım amaçları ve ne şekilde kullanıldıkları araştırılmıştır.

2. Materyal ve Yöntem

Bu çalışma 2013-2014 yıllarında muhtelif zamanlarda Kahramanmaraş kent merkezinde yer alan tarihi Kapalı Çarşı, Çarşıbaşı, Bakırcılar çarşısı, Taşhan ve odun pazarında yer alan ve ağaç işlerini gerek satan, gerekse de üretimini yapan kişilerle birebir görüşmeler yaparak gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler neticesinde elde edilen veriler literatür kayıtları ile karşılaştırılarak değerlendirilmiştir. Yapılan ürünlerin fotoğrafları çekilmiş, o ürünleri yapan ustaların anlatımıyla ürünlerin yapım aşamaları kaydedilmiştir. Ayrıca işlenip satılan ürünlerin halk arasında ne amaçlarla kullanıldıkları da belirlenmiştir. Ürünlerin elde edildiği bitki türlerinin isimleri bilimsel literatürler taranarak tespit edilmiştir (Davis,1965-1988). Kullanılan ağaç türlerinin yöresel isimleri de çalışmada belirtilmiştir.

3. Bulgular

Yürütülen bu çalışma ile Kahramanmaraş il merkezinde yer alan ağaç işleri atölyeleri ve ağaç işi satan yerlerde kullanılan ürünler incelenmiş, ürünlerin yapım aşamaları ve hangi odunsu türlerin kullanıldığı belirlenmiştir (Fotoğraf 1). Kahramanmaraş ilinde el sanatları işlerinde kullanılan 8 familyaya ait 9 cins ve 11 takson tespit edilmiştir. Tespit edilen bu türlere ait hammaddeler genellikle Kahramanmaraş ili Göksun, Andırın, Çağlayancerit ilçelerinden ve Hatay ilinden temin edilmektedir (Tablo1).

Tablo 1. Tespit edilen odunsu türler

Familya	Tür	Türkçe Adı	Yapılan ürünler
Pinaceae	<i>Pinus nigra</i> ssp. <i>pallasiana</i> Lamb.	Karaçam	Külek, yayık, ekmek tahtası, topaç (topaç)
Platanaceae	<i>Platanus orientalis</i> L.	Çınar	Elek, ekmek tahtası, tarak, semer, beşik, tabure, et kütüğü, oklava, sandalye, takunya
Fagaceae	<i>Quercus pubescens</i> Willd.	Meşe	Semer, kazma-kürek sapı.
Buxaceae	<i>Buxus sempervirens</i> L.	Şimşir	Semer, tarak, takunya
Corylaceae	<i>Carpinus orientalis</i> Mill.	Gürgen	Semer, kaşık, tarak, merdane, taş fırın küreği, oklava, bıçak sapı, takunya
Juglandaceae	<i>Juglans regia</i> L.	Ceviz	Çeyiz sandığı, mücevher kutusu, cemekan (gelin kızların çeyizlerinin bırakıldığı camlı sandık), rahle, oyma işi sehpa ve tepsi, aynalık, tavla, külek, bıçak sapı.
Salicaceae	<i>Populus nigra</i> L.	Karakavak	Kaşık, külek, elek, beşik, kazma-kürek sapı
	<i>Populus alba</i> L.	Akkavak	Evraç
	<i>Salix alba</i> L.	Söğüt	Kaşık, külek, elek, beşik, ekmek tablası
Moraceae	<i>Morus alba</i> L.	Beyaz dut	Külek
	<i>Morus nigra</i> L.	Karadut	

Fotoğraf 1. Kullanılan odunsu türlerin işlendiği ve satıldığı yerler

1. *Pinus nigra ssp. pallasiana* Lamb. (Karaçam)

Herdem yeşil, 30-40 m. boylanabilen ağaçlardır. Düzensiz bir taç yapısına sahip olup uzun ve kısa sürgünleri vardır. Yapraklar 7-18 cm. boyunda koyu yeşil ve serttir. Bölgede Göksun, Tekir, Çimen Dağı ve Engizek dağında (1100-1300 m.) yetişmektedir (Yıldız, 2001; Varol, 2001; Duman, 1991). *Pinus nigra ssp. pallasiana*: külek, yayık, ekmek tahtası, topaç (deveme) yapımında kullanılmaktadır. Sütten tereyağı ve ayran elde etmek için kullanılan yayık, karaçam tahtalarının sızdırmayacak şekilde belli bir açıyla bir araya getirilmesiyle yapılmaktadır. Kullanım alanları daralsa da halen bu doğal ürünleri tercih edenler olduğu gibi bazı mekanlarda süs eşyası olarak da değerlendirilmektedir. Ekmek tahtası yapımında karaçam ve çınar ağacı kerestesi kullanılmaktadır. Ekmek tahtası bölgede yufka açmak ve yufka ekmeği yapımında kullanılmaktadır. Günümüz çocuklarının büyük bir kısmı tarafından bilinmese de halen üretimi yapılarak satılan topaç bölgede deveme adıyla bilinmektedir (Fotoğraf 2).

Fotoğraf 2. A) Yayık, B) Topaç (deveme)

2. *Platanus orientalis* L. (Çınar)

Yaprak döken, büyük boylu ağaçlardır. Almaçlı yapraklar tam veya palmat lopludur. Çiçekler tek eşeylidir. Erkek çiçeklerde petaller 3-7 parçalı, dişi çiçeklerde kaliks çanak şeklinde 3-5 loplulu, ovaryum üst durumludur. Meyve, tabanı tüylü akendir. Bölgede Döngele kasabası, Kılavuzlu köyü, Türkoğlu İmalı deresi, Çimen dağında (500-950 m.) yetişmektedir (Varol, 2003; Kara, 1995; Çenet, 1998; Varol, 2001). *Platanus orientalis*: elek, ekmek tahtası, tarak, semer, beşik, tabure, et kütüğü, oklava, sandalye, takunya yapımında kullanılmaktadır. Ekmek tahtası yapımında karaçam ile çınar ağacı kerestesi tercih edilmektedir. Tarak, yapımında kullanılan ağaçların özelliğinden dolayı sudan etkilenmemektedir. Bu haliyle ayrıca cilt yapısı alerjik olan insanlar tarafından da tercih edilmektedir. Semer günümüz teknolojisine yenilmiş olsa da bölgede halen kullanılmaktadır, özellikle köylerde ve hayvancılıkla uğraşan yaylalara göç eden insanlar tarafından tercih edilmektedir. Semerin yapımında dayanıklılığını artırmak ve kullanıldığı hayvana zarar vermemesi için farklı ağaç türleri ile doğal deri kullanılmaktadır. Sağlam odun yapısı nedeniyle çınar ağacı, esnek ve hafif olduğu için karakavak ve söğüt kullanılmaktadır. Tabure ve sandalyeler genellikle açık alanlardaki çay bahçelerinde ve farklı mekanlarda nostaljik bir ortam oluşturmak için lokantalarda tercih edilmektedir. Et kütüğü yapımında da suya ve darbeye karşı dayanıklı olması nedeniyle çınar ağacı tercih edilmektedir (Fotoğraf 3).

Fotoğraf 3. A) Ekmek tahtası, B) Et kütüğü

3. *Quercus pubescens* Willd. (Meşe)

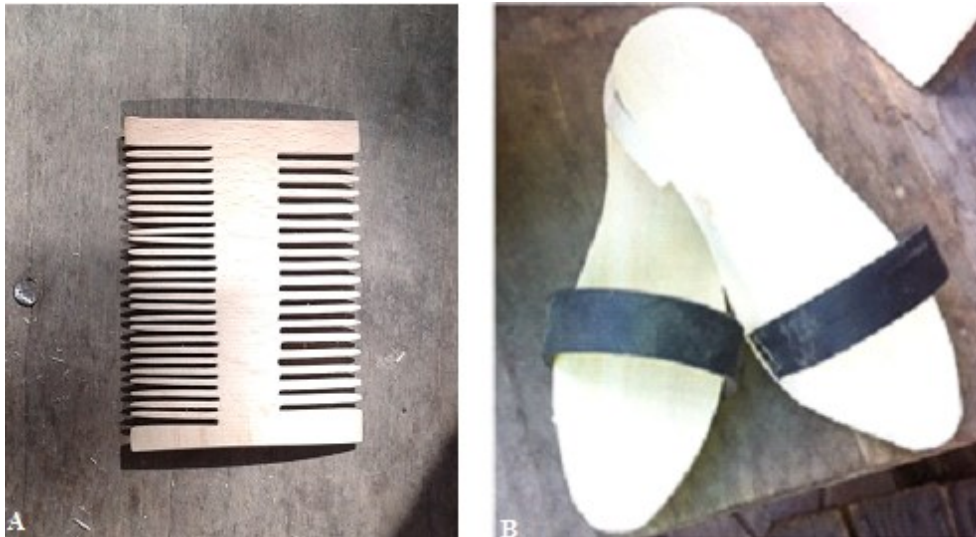
Yaprak döken küçük ağaçlardır. Yapraklar undulat, revulat loplulu olup alt kısmı stellat tüylüdür. Erkek çiçekler amentum, dişi çiçekler küçük kümeler halindedir. Meyve dip kısmı kupulalı nukstur. *Quercus pubescens*: sağlam bir odun yapısına sahip olması nedeniyle bölgede semer, kazma-kürek sapı yapımında kullanılmaktadır (Fotoğraf 4).

Fotoğraf 4. A) Semer, B)Kazma- kürek sapı

4. *Buxus sempervirens* L. (Şimşir)

Herdem yeşil çalı ya da küçük boylu (1-9 m.) ağaçlardır. Gövde boyunca karşılıklı dizilmiş yapraklar yeşil ya da sarı-yeşil renktedir. Oval yapılı yapraklar 1.5-3 cm. genişliğinde 0.5-1.3 cm genişliğindedir. Yeşilimsi sarı renkteki çiçeklerde petal yoktur. Meyve 3 loblu kapsül şeklinde olup 3-6 tohum içerir. *Buxus sempervirens*: suya dayanıklı ve sağlam odun yapısı nedeniyle; semer, tarak, takunya yapımında kullanılmaktadır (Fotoğraf 5).

Fotoğraf 5. A) Tarak, B) Takunya

5. *Carpinus orientalis* Mill. (Gürgen)

Ağaç veya nadiren çalı formunda olabilir. Basit yapılı yapraklarının kenarları dişlidir. Erkek çiçeklerinde periant yoktur. Dişi çiçekler de periant küçük yapılı ve düzensiz loplara sahiptir. Meyve nuks yapısıdır. Bölgede Çimen dağında (750 m.) bulunmaktadır (Varol, 2001). *Carpinus orientalis*: semer, kaşık, tarak, merdane, taş fırın küreği, oklava, bıçak sapı, takunya yapımında kullanılmaktadır (Fotoğraf 6).

Fotoğraf 6. A) Taş fırın küreği, B) Bıçak sapı

6. *Juglans regia* L. (Ceviz)

Taç kısmı geniş yapılı olup, 20-30 m.'ye kadar boylanabilen ağaçlardır. Yapraklar imparipinnat yapılı ve alternat dizilişlidir ve aromatik yapılıdır. Rasemöz durumundaki çiçeklerde dişi çiçekler uç kısımdadır. Meyve drupadır. Endospermsiz olan tohum yağ bakımından zengindir. Bölgede Ceyhan vadisi, Kertel köyü, Çimen dağı, Türkoğlu İmalı deresinde (500-1250 m.) bulunmaktadır (Kara, 1995; Çenet, 1998; Varol, 2001). *Juglans regia*: çeyiz sandığı, mücevher kutusu, cemekan (gelin kızların çeyizlerinin bırakıldığı camlı sandık), rahle, oyma işi sehpa ve tepsi, aynalık, tavla, külek, bıçak sapı yapımında kullanılmaktadır (Fotoğraf 7).

Fotoğraf 7. A) Çeyiz sandığı, B) Cemekan

7. *Populus nigra* L. (Karakavak)

Gövdeleri siyah kabuklu, 30-35 m.'ye kadar boylanabilen ağaçlardır. Ovat-akuminat yaprakları krenat ya da serrat dişlidir. Bölgede Kertel köyü, Türkoğlu İmalı deresinde (500-800 m.) bulunmaktadır (Kara, 1995; Çenet, 1998). *Populus nigra*: kaşık, külek, elek, beşik, kazma-kürek sapı yapımında kullanılmaktadır (Fotoğraf 8).

Fotoğraf 8. A) Beşik B) Kaşık ve fırın küreği

8. *Populus alba* L. (Akkavak)

Gövdeleri beyaz kabuklu, 30-40 m.'ye kadar boylanabilen ağaçlardır. Yaprakları palmat loblu ve alt kısımları beyaz renktedir. Bölgede yaygın bir şekilde yetişmektedir. *Populus alba*: kaşık, külek, elek, beşik, kazma-kürek sapı yapımında kullanılmaktadır (Fotoğraf 8).

9. *Salix alba* L. (Söğüt)

Yaprak döken ağaç ya da çalılar olup, 30 m.'ye kadar boylanabilirler. Yapraklar lanseolat yapıda serrat dişlidir. *Salix alba*: kaşık, külek, elek, beşik, ekmek tablası yapımında kullanılmaktadır. Elek; bölgede un, bulgur ve diğer zahirelik ürünlerin elenerek temizlenmesi için kullanılmaktadır (Fotoğraf 9). Sulak alanlarda ve dere içlerinde yetişen tür, bölgede Göksun Kınıkkoz köyü, Türkoğlu İmalı deresinde (1100-1500 m.) bulunmaktadır (Yıldız, 2001; Çenet, 1998).

Fotoğraf 9. A) Elek, B) Külek

10. *Morus alba* L. (Beyaz dut)

Yaprak döken ağaçlardır. Yaprakla alternat dizilişli, basit yapılı lobludur. Erkek ve dişi çiçekler amentum durumunda. Drupa tipindeki meyveler beyaz renktedir. *Morus alba* külek yapımında kullanılmaktadır. Külek; yüksek olmayan tahtadan yapılmış büyük bir kovadır (Aksoy,1964). İçerisinde, bal, yoğurt, yağ, pekmez, süt gibi gıda maddelerini saklamaya ve taşımaya yarayan bir mutfak gerecidir. Kullanılan malzemesi itibarı ile içerisinde saklanan ürünün küflenmesini ve bozulmasını engelleyen özelliğinden dolayı oldukça sağlıklıdır. Günümüzde geniş bir kullanım alanı olmasa da halen tuz, un, zahire ürünlerini saklamak ve yoğurt yapımında tercih edilmektedir (Fotoğraf 9). *Morus alba* Türkoğlu Akçalı köyü üstleri, İmalı deresi civarı ve Narlı'da (650-1000 m.) yetişmektedir (İlçim ve ark, 2008; Çenet, 1998; Akkaya, 2007).

11. *Morus nigra* L. (Kara dut)

Yaprak döken ağaçlardır. Yapraklar alternat dizilişli, basit yapılı lobludur. Yaprakların alt yüzeyi tüylüdür. Erkek ve dişi çiçekler amentum durumunda, drupa tipindeki meyveler siyah ya da mor renktedir. *Morus nigra* külek yapımında kullanılmaktadır (Fotoğraf 9). Bölgede Ceyhan vadisi, Kertel köyü, Türkoğlu İmalı deresi, Narlı kasabası'nda (500-1000 m.) yetişmektedir (Kara, 1995; Çenet, 1998; Varol, 2001; Akkaya, 2007).

4. Tartışma

Bu çalışma Kahramanmaraş il merkezinde yer alan ağaç işleri atölyeleri ve ağaç işi satan yerlerde yürütülerek, buralarda kullanılan ürünler incelenmiş, ürünlerin yapım aşamaları ve hangi odunsu türlerin kullanıldığı belirlenmiştir. Çalışma sonucunda; Kahramanmaraş ilinde el sanatları işlerinde kullanılan 8 familyaya ait 11 takson tespit edilmiştir. Tespit edilen odunsu bitki taksonlarına ait hammaddeler genellikle Kahramanmaraş ili Göksun, Andırın, Çağlayancerit ilçelerinden ve Hatay ilinden temin edilmektedir. Çalışma ile tespit edilen bitki türleri üretim amacına göre işlendikten sonra, kalan artık maddeler yakacak olarak değerlendirilmektedir. Tespit edilen; *Buxus sempervirens*, *Carpinus orientalis*, *Juglans regia*, *Morus alba*, *Pinus nigra* ssp. *pallasiana*, *Platanus orientalis* türlerinin kullanım amaçları çevre illerde yürütülen farklı araştırmalardaki sonuçlarla benzerlikler taşımaktadır (Aslan ve ark. 2011, Karahan ve ark. 2015). Bunun yanı sıra bazı bitki türleri tıbbi amaçlarla kullanılmaktadır. *Pinus nigra* subsp. *pallasiana* odun kabukları kabız etki oluşturmak için infüzyon halinde kullanılır. *Platanus orientalis*'in kabuk ve yaprakları ateş düşürücü ve antiseptik olarak kullanılmaktadır. *Juglans regia* yaprakları romatizmanın sebep olduğu rahatsızlıklarda kullanılırken, meyve kabukları saçları güçlendirmek için kullanılır. *Buxus sempervirens* odunu dekoksasyon halinde saç çıkartıcı olarak kullanılmaktadır. *Morus alba* sindirim sistemi için iyi gelirken meyvelerinden elde edilen pekmezi kan yapıcıdır. *Morus nigra*'nın meyveleri ise ağız içi yaraların tedavisinde etkindir (Baytop, 1999; Kocabaş, 2001). Kahramanmaraş kent merkezinde farklı amaçlar için kullanılan odunsu türler; genellikle üretimi yapan kişi tarafından aynı işyerinde veya bu işin ticaretini yapan kişiler tarafından satışa sunulmaktadır.

Bu araştırma ile Kahramanmaraş kent merkezinde üretimi yapılan ağaç işi ürünlerinde kullanılan odunsu bitki türlerinin etnobotanik özellikleri değerlendirilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre odunsu bitki türleri; odun yapısı, işlenme kolaylığı, kullanım amacı ve dayanıklılığına göre farklı ürünlerde kullanılmaktadır.

Kaynaklar

- Akkaya OB, (2007). “Narlı (Kahramanmaraş) –Aşağımülk (Gaziantep) arasında Kalan Bölgenin Floristik Yönden İncelenmesi”, YL Tezi, Fen Bilimleri Enstitüsü, KSÜ, K.Maraş.
- Akman Y, (1990). İklim ve Biyoiklim Biyoiklim Metodları ve Türkiye İklimleri. Palme yayınları, Ankara, 97s.
- Aksoy ÖA, (1946). “Gaziantep Ağzı” kitapları 3.cilt, s.18-20.
- Anonim, (1973). Kahramanmaraş İli Toprak Kaynağı Envanter Raporu, Ankara.
- Aslan M, Akan H, Balos MM, (2011). Şanlıurfa’da bazı odunsu bitkilerin etnobotaniği üzerine bir araştırma. Ot Sistematik Botanik Dergisi, 18 (1): 117-137.
- Baytop T, (1999). Türkiye’de Bitkiler ile Tedavi, Geçmişte ve Bugün. Nobel Tıp Kitapevi, 145 s.
- Çenet M, (1998). İmalı Deresi Civarının (Türkoğlu-K.Maraş) Floristik Yönden Araştırılması. Gazi Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 96 s.
- Davis PH, (1965-1988). Flora of Turkey and the Eastern Aegean Islands. Vol. 1-9 Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Duman H, (1991). Engizek Dağı Florası. J. Bot. Fac. Sci. Arts Gazi Üni 2:57-96.
- Duman H, Aytaç Z, (1994). Ahır, Berit, Binboğa ve Öksüz Dağları (Kahramanmaraş-Kayseri) Yüksek Dağ Stebinin Flora ve Vejetasyonu, TUBİTAK, TBAG-940,Ankara, 186 s.
- İlçim A, Kocabaş YZ, Başaran H, (2008). Şekeroba Çevresinin (Kahramanmaraş) Floristik Yönden İncelenmesi, KSÜ Fen ve Mühendislik Dergisi. 11 (1) : 13-22.
- Kara C, (1995). Yukarı Ceyhan Vadisi Florası (Kahramanmaraş), Dumlupınar Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, Kütahya, 136 s.
- Karahan F, Altay V, Keskin M, (2015). Antakya (Hatay-Türkiye)’nin El Sanatlarında Kullanılan Odunsu Bitkiler Üzerine Etnobotanik Bir Çalışma, International Journal of Scientific and Technological Research. Vol 1 (1): 1-18.
- Kerametli C, (1961). “Osmanlı Devri Ağaç İşleri, Tahta Oyma, Sedef, Bağ ve Fildişi Kakmalar”, Türk Etnografya Dergisi, S.IV, s.5.
- Kocabaş YZ, Karaman Ş, (2001). Traditional Medicinal Plants of Kahramanmaraş (Turkey), The Sciences, 1 (3) : 125-128.
- Koçyiğit M, (2005). Yalova İlinde Etnobotanik Bir Araştırma, İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Tütenocaklı T, (2002). Ayvacık (B1, Çanakkale) ve Çevresinin Etnobotaniği, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Varol Ö, Tatlı A, (2001). Vegetation of Çimen Mountain. Turk J Bot, 25, 335-358.
- Varol Ö, (2003). Başkonuş Dağı (Kahramanmaraş) Florası, Turk. J. Bot.27 (2),117-139.
- Yıldırım Ş, (2004). Etnobotanik ve Türk Etnobotaniği, Kebikeç İnsan Bilimleri için Kaynak Araştırmaları Dergisi, 17, s. 175-193.
- Yıldız B, (2001). Floristical characteristics of Berit Dağı (Kahramanmaraş), Turk J Bot 25: 63-102.
- Zarifioğlu H, (2002). Kahramanmaraş’ta Bakır El Sanatları ve Ahşap Oymacılık, A.Ü. Fen-Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü Basılmamış Lisans Tezi, Erzurum , s.17.